XX. Leto Klagenfurt (Celovec), dne 7. februarja 1940 Št. 6.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100
Za Italijo: Prezzo ridotto vendita Lire — 60.

Balkan — pobornik za mir.

Balkanski polotok zavzema že od nekdaj v zgodovini človeštva in posebej Evrope poseben položaj. Stara Grčija, južni del Balkanskega polotoka, je bila zibelka starogrške klasične kulture, katere pomen, značaj in svetoven vpliv sega v današnje dni. V Macedoniji se je rodil Aleksander Veliki, ki je kot prvi združil skoro vso takrat znano Evropo, Azijo in Afriko v eno vladavino in v eno največjih velesil, kar jih zgodovina pozna. Bizanc je bil dolga stoletja središče vzhodno-rimskega carstva in eno najpomembnejših kulturnih žarišč starega in srednjega veka. Šele ko je nad Balkanom zavladal turški polumesec, je pričel zgubljati na veljavi. Balkanski narodi so zapadli v stoletja trajajočo pasivnost. Toda še vedno je ostal Balkan most med Azijo in Evropo, so bile Dardanele edina vrata, skozi katera so lahko vozile ruske ladje iz Črnega morja v Sredozemsko morje, je ostal Carigrad zaželjeni cilj tisočletnih sanj ruskega naroda.

V novejši dobi je pričel igrati Balkan zopet vidnejšo vlogo v evropski zgodovini. Polumesec se je umaknil na njegov vzhodni rob in v Malo Azijo, na njegovo mesto pa so stopili svobodni balkanski narodi. Dolgo se je zdelo, da se leti medseboj ne bodo mogli sporazumeti. Celo stoletje so pobijali drug drugega. Kaj čuda, če je zato Balkan zaslovel kot smodišnica Evrope. Vzrokov za to je več: geografska posebnost in razcepljenost balkanskega polotoka je vse prej ko ugodna za ustvarjanje enotnega gledanja na svet in življenje, prepire in razdore pa je pospeševala še trda narava Balkanca, ki so jo podpihovale velesile, ki so tukaj poravnavale svoje medsebojne račune.

Po svetovni vojni so se pričele tudi na Balkanu razmere sicer počasi, a temeljito izpreminjati. Balkanski narodi so spoznali, da je njihova rešitev edino le v medsebojnem zaupanju in prijateljstvu. Zato so vse svoje napore usmerili v ta pravec. Po dvajsetih letih miru in miroljubnega prizadevanja balkanskih narodov in politikov se že kažejo prve ugodne posledice. Do nedavnega najbolj nemiren kot v Evropi je ostal izven sedanjih vojnih zapletljajev evropskih velesil in vsi balkanski narodi si na vso moč prizadevajo, da bi ohranili svoj mir in svojo nevtralnost v tem sporu velesil do kraja. To nam potrjuje zlasti potek tridnevne konference balkanske zveze, ki se je koncem preteklega tedna vršila v jugoslovanski prestolnici.

Belgrajska konferenca zunanjih ministrov Romunije, Jugoslavije, Grčije in Turčije je razočarala vse tiste, ki so od nje pričakovali presenetljivih sklepov. Bolgarija ostane po izjavi njenega ministrskega predsednika Kjoseivanova še nadalje izven Balkanske zveze. Bolgarija ne odstopi od svojih narodnih zahtev, toda je navzlic temu pripravljena sodelovati s svojimi sosedi, ona bo nadaljevala s svojo politiko miru ter se pri tem držala stroge nevtralnosti v sedanjem evropskem sporu. K Balkanski zvezi pa tako dolgo ne bo pristopila, dokler države, ki ji pripadajo, ne sklenejo, da se zadovoljivo rešijo vsa sporna vprašanja med balkanskimi državami. Bolgari so slejkoprej mnenja, da bi vrnitev Dobrudže k Bolgariji in vpostavitev zveze z Egejskim morjem mnogo pripomogli k ohranitvi miru in nevtralnosti na Balkanu. To notranje politično vprašanje Balkana je ostalo tudi še po belgrajski konferenci odprto. Podobno je z zahtevami Ogrske, ki jih stalno postavlja nasproti Romuniji.

Zunanji ministri Balkanske zveze so se tokrat prvič sestali, odkar je izbruhnila v Evropi vojna. Razumljivo je, da so njihovi odnosi do vojskujočih se držav bili posebna točka njihovega razgovora. V tem pogledu je konferenca ponovno naglasila popolno solidarnost držav balkanske zveze. Njeni napori bodo slejkoprej usmerjeni v pravcu, da se očuva na Balkanu mir ter da se ohranijo dobri odnošaji z vsemi sosednimi državami. Balkanski narodi žele ostati daleč izven območja sedanje vojne in so prepričani, da se bo to tudi zgodilo, razen če bi bili ogroženi življenjski interesi katere izmed balkanskih držav. Italija, ki je po vključitvi Albanije v italijanski imperij postala balkanska velesila, je tej politiki naklonjena in jo podpira, čeprav je v ostalem proti kolektivnemu nastopu balkanskih držav.

Miroljubno politiko balkanskih držav predvsem odobrava Velika Nemčija. Balkan je bogat na raznih naravnih zakladnih. Romunija ima v Evropi največ petroleja in obilo žita, tudi ostale balkanske države so bogate na raznih surovinah in življenjskih potrebščinah. Največji odjemalec tega blaga v mirnem času je bila Nemčija, ki je v zameno dobavljala industrijske proizvode. Z eno besedo: Nemčija in Balkan se v gospodarskem oziru idealno dopolnujeta. Toda to je mogoče le v mirnih in normalnih prilikah. Zato je miroljubnost, ki jo je naglasila Balkanska zveza, našla v naši državi polno razumevanje in odobrenje.

Führer odgovarja Chamberlainu in Daladieru.

Za sedemletnico nar.-soc. vlade je bilo v torek 30. januarja v berlinski športni palači veliko manifestacijsko zborovanje, ki so se ga udeležili vsi strankini in politični voditelji države. V daljšem govoru je kancler **Hitler** obračunil s sovražniki sedanje Nemčije. Med drugim je izgovoril sledeče velepomembne stavke:

„Nemčija se mora danes boriti proti taistim nasprotnikom kakor nekdaj. Narodni socializem se je na ta boj pripravil politično, z oborožitvijo ter z zasedbo Porenja, Avstrije in Sudetov. Kar je narodni socializem izvedel po prevzemu državne oblasti, je samo sredstvo za popolno osvoboditev nemškega naroda. Nemčija je že 1938 spoznala, da bo prišlo do vojne, katero so hoteli Angleži in Francozi. Usiljeni boj je tudi sprejela.

Prvo razdobje v tej vojni je bilo politično. Po sporazumu z Italijo in Sovjetsko Rusijo so si Nemci zavarovali hrbet. Če je Nemčija nekoč 100 let živela z Rusijo v miru, zakaj bi tega ne mogla sedaj? Druga naloga je bila vojaška. Angleške nade, da vojna proti Poljakom pred letom ali pol ne bo zaključena, so se izjalovile. Država, kateri je Anglija dala svoja jamstva, je bila v 18 dneh zbrisana z zemljevida, ne da bi Anglija svojih jamstev izvedla.

Zdaj se pričenja drugi del vojne, pri katerem bodo žrtve ženske in otroci. **V zadnjih petih mesecih se je Nemčija na to temeljito pripravila. Anglija in Francija si niti ne predstavljata, da izgine pred tem delom vse, kar je dosegel narodni socializem v celih sedmih letih.**

Sedanjo vojno vodijo **Judje,** ki se že 1000 let od Makabejcev niso več vojskovali. Toda Nemčija bo njihovo propagando uničila. Nemčija je danes največja svetovna sila. To bosta Anglija in Francija morda še v kratkem spoznali, kajti nemški narod je ves vzgojen v narodno-socialističnem duhu, ki je odstranil stranke in svetovne nazore ter vpostavil narodno občestvo, polno navdušenega zaupanja in fanatične volje. **Dokler nemške pravice niso uresničene, ni sporazuma, ker nočemo, da se taisti spor po 2 ali 5 letih spet ponovi.** Sovražniki kričijo: **Nemčija naj pogine! Nemčija pa odgovarja: Nemčija bo živela in zato bo Nemčija zmagala!“**

Kanclerjev govor je našel v državi in vsem svetu silen odmev in dokazal, da Nemčija v sedanji vojni ne bo v ničemer popustila in da si je svesta svoje zmage.

Pogled na Balkan in njegovo soseščino. Zander M.

Na morju.

Nemški poročevalski urad javlja, da so v času od 21. do 31. januarja izgubile Anglija, Francija in nekatere nevtralne države vojnih in trgovskih ladij s skupno prostornino 145.603 ton. Poseben uspeh so zabeležili nemški letalci minulo soboto, ko so nad Severnim morjem potopili angleškega iskalca min, 4 patroljne in 9 trgovskih parnikov. **Na kopnem** ni bilo nikakih posebnih dogodkov.

Ruska zračna ofenziva.

Predzadnji torek so številna lahka in teška ruska letala napadla 33 finskih mest in krajev in jih obsula z bombami. Škoda, ki so jo letala prizadela, je prav visoka. Finski vojni minister je nevarnost ruskih zračnih napadov javno priznal in zaprosil zapadne države za pomoč. Po poročilu nemškega poročevalskega urada so Rusi letalske napade nadaljevali vse dni minulega tedna in sicer predvsem v južni Finski. Domneva se, da nameravajo Rusi z letali pritisniti na finska bojna oporišča in pripraviti uspešno rusko ofenzivo na kopnem. Finsko vojno poročilo začetkom tedna javlja prvi ruski izpad na karelski ožini. Izpad so Finci odbili.

Rumunija hiti z oboroževanjem.

Rumunski general in minister Teodorescu je nedavno izjavil časnikarjem, da hoče Rumunija z ozirom na splošni položaj svojo oborožitev pospešiti. Vojna industrija bo svoje delo podvojila, pospešena bodo tudi naročila v inozemstvu. Že ima Rumunija tudi svoje lastne ladjedelnice in ji ni treba več naročevati vojnih ladij v inozemstvu. Rumunske ladje so najmodernejšega tipa. „Naš narod kljub težkočam nikdar ne sme izgubiti zaupanja vase“, tako je minister svoja izvajanja zaključil.

Francija in Bližnji vzhod.

„Völkischer Beobachter“ z dne 31. m. m. posnema iz francoskih listov poročilo o obstoju cele francoske armade na Bližnjem vzhodu. V zadnjem času je bila ta armada še ojačena, k ojačenju pa je pripomnil nek francoski list: Če smo svojo vojsko ojačili, to nikakor ni posledica oslabitve našega položaja na Bližnjem vzhodu. Francija ima na Balkanu številne prijatelje. Pogodbeno je povezana s Turčijo ter je prevzela jamstvo za Rumunijo in Grčijo. Biti mora torej pripravljena, da svoje dolžnosti tudi izpolni. Vojska mora zadostovati, da nastopimo proti vsakojakim možnostim. — Dunajski list pripominja, da je objavo tega poročila tik pred sestankom Balkanske zveze smatrati za poizkus pritiska na balkanske države.

Angleški vojni cilji.

„Völkischer Beobachter“ od 2. t. m. poroča o sledečih zanimivostih iz Anglije: Znani angleški časnikar Wickham Steed, ki je nastopal že za časa svetovne vojne in bil sotrudnik angleškega kralja Edvarda VII., je v nekem angleškem listu očrtal vojni cilj Anglije tako: Ko bo Nemčija premagana, nemška industrija ne bo smela več poplavljati inozemskih trgov s svojim blagom. Preko eno noči mora šteti Nemčija na ta način nad 10 milijonov brezposelnih. V nekem cerkvenem glasilu piše anglikanski škof Garbett, da

je treba za zmago angleškega orožja moliti, vendar Nemci ne smejo misliti, da hoče Anglija Nemčijo porušiti. Na vprašanje, če je angleška obkroževalna politika Nemčije združljiva s krščanskimi načeli, je odgovoril canterburški nadškof: Treba je, da civilno ljudstvo sotrpi, sicer ne moremo zadeti sovražnikove vojaščine.

Protinemški govori v Angliji.

Nemško časopisje je zabeležilo govora, ki sta ju imela angleška ministra Stanley in Eden minulo soboto. Prvi je menil, da verzajska mirovna pogodba nikakor ni bila trda in da bo treba Nemčijo streti s še tršimi pogoji, kajti „Anglija ne more trpeti, da bi Nemčija še kedaj česa pomenila". Eden je govoril o angleški civilizaciji ter naglasil angleško voljo, naj vsi narodi, majhni in veliki, uživajo svojo svobodo. „Völkischer Beobachter" dostavlja, da bo skrb nemške vojske, da ostanejo angleške namere zrušitve Nemčije samo sanje.

Teden v besedi.

Po vseh nevtralnih državah so inozemski Nemci slovesno obhajali obletnico prevzema oblasti po narodnih socijalistih.

Generalni tajnik fašistične stranke Muti je ob priliki obletnice prevzema oblasti brzojavno izrazil namestniku vodje povezanost fašističnega gibanja z narodnim socijalizmom.

Volitve v Bolgariji so končane; vlada si je priborila 140 poslancev, opozicija pa 20.

Izgube norveške trgovske mornarice znašajo že 37 trgovskih ladij z 90.000 tonami.

Voda okoli holandskih otokov in ob holandski obali nosi toliku ledu, da so morale skoro vse linije ustaviti obalni promet.

Francoski general Weygand je dopotoval v spremstvu višjih turških oficirjev v anatolsko pokrajino na ruski meji.

V Zedinjenih državah Severne Amerike je še vedno okoli 9 milijonov ljudi brez dela. Prezident Roosevelt bo v kratkem predložil nov načrt za pobijanje nezaposlenosti.

Nemški poslanik v Madridu je na slovesen način izročil red nemškega orla generalom in višjim častnikom španske vojske, ki so si pridobili posebnih zaslug za časa državljanske vojske.

Francoski veleposlanik Naggiar v Moskvi bi, kakor poročajo listi, v kratkem odpotoval na „dopust".

Šef generalnega štaba belgijske armade van den Bergen je odstopil.

Iz Bratislave je odpotovala posebna delegacija v Budimpešto, ki se bo pogajala z madžarskimi oblastmi glede državljanstva in amnestije manjšin.

Iz Anatolije v Turčiji poročajo, da se še vedno pojavljajo potresni sunki, ki pa dosedaj niso napravili posebne škode.

Zaradi snežnih metežev so bili ustavljeni na Ogrskem številni vlaki. V Budimpešti in v drugih večjih mestih pa občutno primanjkuje premoga.

Na južnem Tirolskem je velikanski plaz zasul oddelek italijanskih vojakov. Izredno hitra reševalna akcija je razen štirih rešila vse gotove smrti.

Japonske čete na južnem Kitajskem so pričele proti 24 kitajskim divizijam ofenzivo, ki prekaša po svojem obsegu vse dosedanje vojaške operacije na južnem Kitajskem.

Zastopniki amerikanskega rdečega križa, ki so dopotovali na povabilo generalnega guvernerja za zasedene poljske pokrajine v Krakov, so dobili priliko za večurni pogovor z voditelji poljske in nemške dobrodelne akcije v zasedenem ozemlju.

Francoski državni vestnik naznanja, da je bil sprejet avstrijski emigrant knez Ernst Rüdiger von Starhemberg kot poročnik v francosko armado. Bil je dodeljen novoustanovljenim formacijam tujske legije.

Norveški zunanji minister Kot je izjavil dopisniku „Corriere della Sera", da je Norveška izgubila zaradi angleške blokade že več ljudi, kot jih je padlo od začetka vojne na francoskem bojišču.

Iz naše države

Delo več ko zlato.

Ob priliki občne seje sosveta nemške državne banke je govoril tudi gospodarski minister Funk in dejal med drugim tole:

„Odklanjamo, da bi financirali vojno z dviganjem cen in plač, to se pravi, z odkrito inflacijo. Odklanjamo pa tudi pomnožitev kredita brez povišanja proizvodnje v gospodarstvu, kar bi pomenilo prikrito inflacijo. V vojni je bolj kot kedajkoli potrebno stopnjevati voljo do vidnih uspehov na vseh področjih. Na to se mora ozirati tudi davčna politika."

Gospodarski minister je še povdaril, da se danes po vsej Evropi cenijo surovine bolj kakor zlato in da so najboljše devize danes nemško kvalitativno delo.

Smrtna kazen za manipulacijo z nabavnimi listinami.

V Königsbergu je bil zadnji teden končan proces, v katerem je stalo 31 obtožencev radi zločina po § 4 odredbe ljudskih škodilcev pred sodnikom. Obtoženci so zakrivili velike manipulacije z nabavnimi listinami (Bezugscheine) in so se pustili za izstavo neupravičenih listin tudi podkupiti. Sodišče je odmerilo visoke kazni, češ, da v vojski ni treba samo vojaku na fronti izpolniti svoje dolžnosti ampak tudi slehernику v domovini. Glavni obtoženec F. Goldmann je bil obsojen na smrt in trajno izgubo državljanskih pravic, medtem ko so bili ostali obsojeni z zaporom do 15 let. Le štirje obtoženci so bili oproščeni.

1 RM kovanci iz niklja neveljavni.

Minister za finance je izdal dne 20. januarja 1940 novo odredbo, glasom katere zgubijo dne 28. t. m. svojo veljavo vsi novci iz niklja po 1 RM, ki so bili kovani po oglasu z dne 28. oktobra 1933. S 1. marcem t. l. imenovani kovanci niso več zakonito plačilno sredstvo in zgubijo zato z istim dnem tudi svojo kupno moč. Od 1. marca do 31. majnika se še lahko zamenjajo pri vseh državnih in deželnih blagajnah, potem pa imajo le še svojo kovinsko vrednost.

Iz protektorata.

Zadnji četrtek je ob navzočnosti justičnega ministra dr. Gürtnerja slovesno prevzel posle predsednika višjega deželnega sodišča v protektoratu dr. Buerkle, ki je od 17. aprila lanskega leta naprej v glavnem delal na uvedbi nemške justične uprave v protektoratu. Istočasno je bil Gabriel imenovan za generalnega državnega pravdnika.

V svojem govoru je ob tej priliki izjavil protektor v. Neurath, da se je uresničila beseda vodje, da bo v bodoče imel vsak Nemec iz Češke in Moravske nemškega sodnika. Uvedba nemške justične uprave v protektoratu je v glavnem končana. Višjemu deželnemu sodišču v Pragi pripadata dve deželni sodniji in 12 okrajnih sodišč. Ker se naj slehernemu Nemcu pravica ne le govori, ampak v pravem smislu tudi prinese, se bo sodilo tudi izven sedežev okrajnih sodišč.

Minister dr. Gürtner pa je povdaril v svojem govoru posebno dejstvo, da velja v Češko-moravskem protektoratu dvojno pravo. Nemška pravna zgodovina sicer pozna dvojno pravo na istem prostoru, a le za različne stanove, ne pa za različne narodnosti. Zato je edinstven primer v zgodovini in je bila posebna težkoča v tem, da veljajo gotovi predpisi nemškega prava tudi za češki narod.

Iz Generalne gubernije.

Za obletnico 30. januarja je govoril preko vseh štirih radijskih postaj Generalne gubernije guverner dr. Frank o zgodovinskem pomenu 30. januarja in o ugodnem položaju delavoljnega ljudstva Generalne gubernije. — Po navodilu notranjega urada Generalne gubernije so začeli z nabiranjem uradnih listin, ki so bile za časa vojne odnesene iz Varšave. V to svrho je bil v Varšavi ustanovljen poseben centralni urad. — V minulem tednu so začela poslovati tudi redna sodišča.

Vesti iz Jugoslavije

Skrb za mladino.

1. februarja je bilo v Ljubljani slovesno blagoslovljeno in izročeno svojemu plemenitemu namenu veliko mestno otroško zavetišče v Trnovem. S tem velikim zavodom za mladinsko skrb se je Ljubljana prične pripravljati na praznovanje najlepšega jubileja svoje srčne kulture. Prihodnje leto bo namreč dopolnjenih že 900 let, odkar je Ljubljana dobila prvi zavod za mladinsko skrbstvo. Valvasor in Dolničar ter drugi kronisti ljubljanskega mesta namreč poročajo, da je leta 1041 bogati meščan in trgovec Peter Brljak, ker ni imel v sorodstvu dedičev, v Ljubljani ustanovil sirotišnico in zanjo zapustil ves svoj imetek in posestva.

Zastopniki Nemcev in Madjarov pri Cvetkoviču.

Predsednik vlade Cvetkovič se je te dni mudil v Novem Sadu. Ob tej priliki ga je v imenu nemške narodne manjšine obiskal dr. Trischler, v imenu Madjarov pa dr. Varady. Poleg drugih želja sta manjšinska zastopnika izrazila predvsem šolske želje Nemcev in Madjarov v Jugoslaviji, nakar je ministrski predsednik naglasil svoje soglasje z osnovnimi vprašanji manjšin.

Izvoz lesa.

V mesecu decembru 1939 je znašal jugoslovanski izvoz lesa 192.204 tone za 163.9 miljonov dinarjev; v primeru s predlanskim se je izvoz v tem času povečal po količini za 64.22 odstotkov, po vrednosti pa za 75.1%. Skupno je znašal jugoslovanski izvoz lesa v lanskem letu 1.299.455 ton za 1121.2 milj. dinarjev, dočim je leta 1938 znašal samo 1,015.399 ton za 891.1 milij. dinarjev, kar kaže, da se je izvoz po količini povečal za 27.97%, po vrednosti pa za 25.62%. Glavna odjemalka jugoslovanskega lesa je bila Italija.

Kdo bo dvignil rušilca „Ljubljano?"

Za dviganje potopljenega rušilca „Ljubljana" sta se priglasili dve tvrdki, ki dvigata potopljeno brodovje. Vendar pa se je jugoslovanska mornarica odločila, da bo dvignila rušilca sama s pomočjo ostalih tvrdk. Tvrdka Žica iz Splita pa je predložila mornarici novi

Podlistek

Ferdinand Goetel:

Sredi stepe.

(4. nadaljevanje.)

Sabo je namreč, preden so ga odpeljali v ječo, velel reči očetu Sebastijanu, naj se dobro spominja obljube, dane v kuhinji. Zapora bo konec in takrat bo prilika, da se dožene, ali ima Sebastijanova skodela za obede navadno mero. Posledica tega je bila, da se je Sebastijan kljub prepovedi vsako noč ukradel v vas po mleko ter sleherno jutro prinesel v kuhinjo pravično odmerjeno četrtinko. Nekatere težave, zvezane s hranjenjem Schmerzenreicha, so odstranili s tem, da so dobili gumijast cucelj. Na pol bebasti Vukinčič ga je bil privlekel iz nahrbtnika ter se tega silno sramoval. Ko so ga vprašali, kje je dobil ta čudni predmet, je odgovoril, da je spominček. Tik pred vojsko se mu je rodil sin. Ko je odhajal na vlak, je sinko spal. Pa mu je vzel cucelj iz ust . . trapasti Vukinčič. Otroka bi bil vendar lahko dal fotografirati ali pa mu odstrigel šop las . . . A morebiti sinko še ni imel las . . .

Schmerzenreich se je samo dva dni igral s cucljem, nato ga je požrl. Ko ga je pogoltnil, ni zbolel, čeprav so se tega vsi bali. Vobče se ni počutil slabo, imel je dober tek in še rajši je spal. Le včasih se je nemirno preobračal in cvilil. Nekateri so trdili, da se spominja matere, drugi da je to zaradi cuclja. Bodisi tako ali drugače, ti pojavi so se ponavljali zmerom redkeje in ko je gospod Sabo znova prevzel glavno kuhalnico v kuhinji, je našel svojega najdenčka v cvetočem zdravju.

„Lepo se razvija, kaj?" se je nasmehnil Niklasu, ko mu je odmeril prvi obed po zaporu in mu porcijo kajpada primerno zvečal. „Saj jaz sem precej vedel, da bo to nenavaden pes."

„Mogoče!" je priznal Niklas. „Vsako bitje raste, če čuti, da je v skrbnih rokah. Samo meni se zdi, da ima nekoliko preveliko glavo."

„Zato, ker je še majhen!" je strastno ugovarjal Sabo. „To je prav tako kakor pri otrocih. Ko je prišel na svet, hotel sem reči, ko ga je mati prinesla, je imel dosti večjo. Danes sem si ga zelo natančno ogledal. Človek ne bi verjel, kako lep je postal."

Kajpada je bil Sabo nekoliko zaslepljen glede na Schmerzenreicha. Pes je imel zares veliko glavo na kratkem in debelem vratu, kakor menda vsi stepni psi v tistem kraju. Na splošno pa ni bil videti slab: imel je široke prsi, dolgo in svetlo dlako, tri gube na tilniku in očarljivo okroglino mladega trebuščka. Kadar je z gobčkom in obema tacama lezel v skledo z juho in pri tem pazljivo škilil s svojimi zelenkastimi očmi v stran, je zbudil ne le priznanje zaradi svoje lepote, ampak tudi neko spoštovanje zaradi pojavljajočih se znamenj močnega značaja.

Zgodnja Schmerzenreichova mladost se je srečno združila z najlepšim obdobjem v zgodovini taborišča. Prišla je pomlad in storila svoje, čeprav so v daljnem svetu še grmeli topovi. Iz pustinje so veli topli in vlažni vetrovi, še prav tisti kakor nekoč, pred vojsko. Če je nadpaznik napil stepi, ovenčani s cvetjem, se mu je spet vrnila vera, da so vsi ljudje . . . ljudje. Po snežnih zametih odrezane železniške proge so oživele in vozile iz daljnih krajev transporte bele moke za tabor. V vasi se je pocenilo mleko in marsikak večer so šla mimo tabora pojoča vaška dekleta.

Zmerom pogosteje in dlje so ob večerih posedali ujetniki na klopcah, postavljenih pred sleherno kočo, in mislili na bližnji mir, ki ga utegnejo skleniti še prej, kakor bodo tu vse pomrli. Mesec prej ali pozneje, to ni imelo nikakega pomena več, ko je bilo zunaj tako toplo in lepo.

Na Schmerzenreicha, tega otroka zime in noči, pa kljub temu niso pozabili. Nasprotno! Nežnost in dobrota src, ki jih je pomladila pomlad, sta se v složni in splošni fronti obrnili k njemu. Vsakdo si je štel v dolžnost, da ga je vsaj enkrat na dan pobožal ali, če je spal, vprašal Saba, kako mu gre. Dobaviteljev mleka je bilo že precej, česar se je najboli veselil Sep, ki je mleko popil. Ne iz hudobnega srca, marveč preprosto zato, ker je Schmerzenreich že zdavnaj zamenjal mleko za juho, a juho za meso in kosti. Prvi je to zapazil oče Sebastijan in je obzirno prenehal z dobavo. Za njim drugi, potem ko so temeljito obračunali s Sepom. Zadnji bedasti Vukinčič.

Schmerzenreich je torej zrl, kolikor je hotel, spal, kolikor je mogel, in rasel s slehernim dnevom, tako rekoč pred njihovimi očmi. Iz njega je zrasel velikanski in nekam strahoten pes.

„Moj Bog, kakšen panj!" se je začudil gospod višji paznik, ko ga je prvikrat zagledal v kuhinji. „Kje ste pa dobili to štrašilo?"

„Pritekel je!" je suho odvrnil Sabo. „Ali bi se ti prilegel, kaj? Sijajen eksemplar! Le počakaj, da doraste!"

(Dalje sledi.)

patentirani projekt, po katerem bi lahko dvignili rušilca, kakor zatrjuje tvrdka, brez vsake škode.

To in ono. Vinska kupčija po Slovenskih goricah je v zadnjem času izredno oživela. Vino boljše vrste plačujejo prekupčevalci po 4 do 7 dinarjev. — Volkovi so raztrgali v sarajevskih planinah štiri strastne tihotapce tobaka. — V Bukovcu pri Čakovcu je umrl najstarejši Medmurec Mijo Podvez v starosti 105 let. — Vlada pripravlja uredbo o povišanju plač vsem državnim uradnikom.

Širom naše zemlje

Tiho resni čas.

Začeli smo tiho resni čas. Posvečen je življenjski obnovi. V nas naj bi zopet upostavili bogoboteni red, ki ga je naš svobodo ljubeči duh v marsičem prevrgel in postavil na glavo. Brez dvoma veliko in težko delo. Toda polno osrečujočega blagoslova za posameznika, družine in celo ljudstvo.

Zavedajoč se dalekosežnega pomena iskrene in temeljite življenjske obnove so naši predniki v postu opustili vsako nepotrebno in raztresajočo zabavo in igro ter se v sveti zbranosti, z vso odločnostjo in resnicoljubnostjo trudili za izpopolnitev in ureditev samega sebe.

Odkar je prvi človek poslušal lažnjivega in prevzetnega duha, doživlja vedno spet sam v sebi skrivnostne revolucijonarne sile, ki teže po neomejeni svobodi in oblasti. Obtežuje človeka vsaka višja oblast in zato se upira vsaki višji volji. Njegovega, svobodo ljubečega duha utesnjuje vsaka božja in človeška zapoved ali prepoved. Vsak še tako potrebni zunanji ali duhovni red ga ovira in mu je kamen spotike. — Ta neurejeni revolucijonarni duh je bil še vedno duhovni oče vseh zmot in zablod, vse nesreče, vsega nesoglasja in vseh kriz v malem in v velikem svetu. Gospostvo tega duha zanikanja, nepokorščine in napuha je končalo tako v zasebnem kakor v družabnem življenju z žalostno katastrofo. Za božjo avtoriteto in njenimi večnimi postavami se je zrušila tudi vsaka človeška oblast z vsemi svojimi zakoni vred. — Če hočemo začeti s plodovito življenjsko obnovo, moramo tod zastaviti. Premagati je treba neubogljivega duha z novim močnejšim duhom, ki se s ponosom podredi božji avtoriteti in njeni volji ter spoštuje vsako človeško oblast in zapoved tako v majhnem družinskem krogu kakor v velikem družabnem in državnem življenju. Prava pokorščina in ponižnost nista izraz slabotnega, nesamostojnega duha, marveč vedno le dokaz velike duhovne sile in življenjske modrosti.

Odkar roma človek po zemlji, nosi s seboj in v sebi neprestano borbo med duhom in mesom za nadoblast v človeku. Prvotnega mirnega soglasja ni več, odkar je prvi človek motil harmonijo z božjo voljo. Kadar zagospoduje v človeku meso z vsemi nenasitnimi in sebičnimi potrebami in usužnji duha, tam je narobe-red, ki z vsemi svojimi žalostnimi posledicami človeka onesreči. Še tako jasen duh in še tako plemenito srce sta že postala neštetokrat krvava žrtev takega notranjega nereda. Koliko nadepolnih talentov in koliko mladega idealizma je že pokopalo nebrzdano meseno izživljanje! Koliko dobre in blage volje ter junaške požrtvovalnosti je že potopil neusmiljeni kralj alkohol! Koliko telesnega zdravja se je že zapravilo v nezmernosti! — Spet mora zavladati v človeku urejeni duh nad mesom, to je druga velika parola prave življenjske obnove. Brez resne volje in strogosti, brez discipline in požrtvovalnosti ne gre. Ni drugega uspešnega in izdatnega sredstva, kakor junaška odpoved, pritrgovanje in „post". Spet je treba nazaj k starim, večtisočletja preizkušenim receptom. Novi čas je spet vzbudil v nas smisel za žrtev in odpoved. Ni človek zato na svetu, da uživa, da je in pije. Jed in pijača morata le služiti človeku in njegovim višjim ciljem. V odpovedi je vsa moč. To velja tudi napram kralju alkoholu, ki še vedno slavi svoje porazne zmage med našim ljudstvom in mu jemlje vsak smisel za višje duhovno življenje. To veliko modrost in moč posta slavi Cerkev v postnem predglasju: „Večni Bog, ki s telesnim postom zatiraš napake, dvigaš srce ter daješ krepost in plačilo . . ."

Le taka korenita življenjska obnova, ki ne pozna kompromisov in kratkovidnega samoljubja, bo ustvarila novega človeka, bo zanesla novega duha v naše družine in bo okrepila in pomnožila življenjsko moč našega ljudstva.

Zadnje besede znamenitih mož in žena. V trenutku, ko objame umirajočega človeka senca smrti, se še zadnjič pokaže njegova osebnost. Tisoči žrtev francoske revolucije so umrli mirno, celo z nasmehom na ustih, kajti v ječi so pretrpeli toliko groze, da jim je bila smrt odrešenje. Dostojanstveno, kakor se spodobi kraljici, je umrla Marija Antoineta. Ko je stala pod giljotino, je stopila krvniku na nogo. Oprostite, gospod, je dejala, tega nisem storila namenoma. — Russel, ki je bil obglavljen, je izročil na morišču svojemu prijatelju uro rekoč: Evo ti, vzemi jo, jaz grem zdaj v deželo kjer je ne bom rabil. — Veliki ljubitelj življenja Rousseau je solznih oči vzliknil: — Torej nikoli več ne bom videl sonca. — Enako misel, samo na plemenitejši način je izrazil pesnik Goethe, ko je vzliknil: — Več svetlobe! — Mirno je umrl pesnik Schiller, ki je odgovoril na vprašanje svoje sestre kako mu je: — Hvala, vedno bolje, vedno veselejše! — Filozof Böhme je končal svoje življenje z besedami: — Zdaj bom živel samo v tebi, večna luč. — Latinski modrijan Seneka pa se je poslovil od sveta z besedami: — Živeti ni nič velikega. —

Vojaki se oglašajo z fronte! Z zapadne fronte smo sprejeli na uredništvo sledeči dopis: Dragi Slovenec! Sprejmi srčne pozdrave od rojakov, ki tukaj na zapadni meji čuvamo mir in blagor domovine. Če Te zanima, dragi moj Slovenec, kaj me je nagnilo, da sem segel po peresu, vedi: dokazati hočemo, da se tudi tukaj zavedamo, da smo sinovi slovenskega naroda. V sivozeleni obleki zvesto služimo domovini, a z isto zvestobo čuvamo tudi dragocene svetinje, ki smo jih podedovali od svojih prednikov — materno govorico in svojo narodno zavest! Kar smo sprejeli od svojih očetov, hočemo ohraniti tudi svojim potomcem! Srčne pozdrave Ti pošiljajo rojaki France Božič, Janez Lesjak, Peter Kolar in France Kos.

Nadalje pošilja vsem slovenskim fantom srčne pozdrave iz vojaškega taborišča Črnijev Mihi iz Zgornje Vesce.

St. Egyden — Št. Ilj. Kot prvo v letošnjem letu smo pokopali našo najstarejšo faranko, Katarino Čajnik iz Loč. Raina se je rodila v viharnem letu 1848 in doživela to visoko starost kot pridna, delovna in močna žena. Sedaj pa se je že rada poslovila od tega sveta, saj ga je v svojem dolgem življenju spoznala dovoli in ni ji bil vedno naklonjen. Po njeni dolgi romarski poti ji želimo miren počitek! — Naša ljudska statistika v minulem letu kaže 42 rojstev in le 23 smrti. Zakonsko zvezo je sklenilo v naši fari 16 parov. Kakor vidite, se množimo in je v nas še dovolj korajže do življenja.

Zell — Sele. „Človek, glej dognanje svoje, danes srečen si, vesel, jutri že ti zvon zapoje . . . !" takšna misel se nam je vsiljevala, ko smo v nedeljo, dne 28. januarja, predpoldne spremljali k zadnjemu počitku na posledicah vnetja pljuč nenadoma umrlega pd. Pušelčevega hlapca Jerneja Olip. Zapustil je to solzno dolino v cvetu svoje mladeniške dobe in sicer v starosti 29 let. Ko je rajni Nuža sedel predzadnjo nedeljo v krogu svojih prijateljev in se z njimi vred zabaval, pač ni slutil, da mu je smrt že tako blizu. Pokojnik je bil priden in zvest hlapec in je vsled tega užival obče spoštovanje, kar priča, da se je njegovega pogreba udeležilo zelo veliko ljudi in to vkljub zelo slabi poti. Moški pevski zbor pa se je od njega poslovil ob grobu z ganljivo žalostinko. Rajni naj počiva mirno v hladni zemlji, zaostalim sorodnikom in znancem pa naše sožalje! — V torek, dne 30. januarja, sta peljala pred poročni oltar svoje izvoljenke: Janez Užnik, pd. Travnikov, Micko Mlečnik in Jožef Dovjak, pd. Hribernikov, Lenko Užnik, pd. Travnikovo iz Srednjega Kota. Vsem novoporočencem želimo obilo zakonske sreče in božjega blagoslova s prošnjo, da tudi v bodoče ne zabijo svoje materne govorice in hranijo ljubezen do rodne zemlje!

Fürnitz — Brnca. Velikih slovesnosti v znani Prangarjevi gostilni v Zmotičah smo od nekdaj vajeni. Zadnja slovesnost na pustno nedeljo pa je bila nekaj posebnega, ne le za nas, ampak v prvi vrsti za Prangarjevo družino. Prangarjev dom je namreč dobil novo gospodinjo! Že ob dvanajstih so bili zbrani pri Prangarju vsi pevci, da se peljejo z Hanzijem po nevesto, katero si je izbral kar v sosednji šentlenarški fari pri p. d. Jugovcu v Radnji vesi. Sedem sani je spremljalo našega ženina s petjem in vriskom na poti po mlado nevesto Micko Pfeiferjevo, kateri so zapeli pevci pri slovesu od doma ono prekrasno „Oj hišica očetova . . .". Po odkupu od radnjevaških fantov pa so se peljali svatje na 11 saneh v gotovo najkrasnejše popravljeno cerkev Sv. Lenarta pri sedmih studencih, kjer jih je zvezal v življenjsko zvezo č. g. Čebul, ki je v govoru tolmačil vzvišenost zakona in pravega krščanskega družinskega življenja. Na koncu pa so brnški pevci zapeli mlademu paru in razveselili s svojim petjem ne le svatov ampak tudi obilno zbrano šentlenarško farno družino. Po cerkvenih obredih so spremljali vsi svatje novoporočenca na Prangarjev dom, kjer je bila nato vesela in bogata gostija. Ob prekrasnih pesmih Brnčanov in ob lepih govorih je družba veselo zaživela in se za pust tudi malo zavrtela ob veseli godbi. Dolgo v jutro je bilo vse polno dobre volje ob veliki sreči mladih zakoncev. Željam različnih govornikov se pridružujemo tudi mi, da bi Prangarjev dom tudi v bodoče ostal, kar je bil do sedaj — narodna gostilna spodnje Žilje!

Okrog Vrbskega jezera. Zadnjo soboto smo v Škofičah položili k zadnjemu počitku očeta tukajšnjega č. g. župnika, p. d. Cvanckarjevega očeta iz Bač. Dolga vrsta pogrebcev, med katero je bilo posebno velikov Bačanov, je pričala o splošni priljubljenosti in o občem spoštovanju dobrega očeta. Naj vzorni rajni oče-poštenjak počivajo v miru, č. g. župniku in vsem zaostalim pa izrekamo svoje sožalje! — Na pustno nedeljo pa je peljal pred poročni oltar svojo izvoljenko p. d. Filijevo Terezijo logaveški pevovodja in rožeški organist Janez Aichholzer. Nevesta je bila več let pomočnica v gospodinjstvu pri italijanskem zastopniku v plebiscitni komisiji, grofu Borghese, ki je, kakor smo poročali, pred letom umrl v grških Atenah. Vrlemu pevovodji so pevci prepevali dolgo v noč in razveseljevali zbrane svate v domači hiši. Delavnemu prosvetašu in njegovi življenjski družici želimo vso zakonsko srečo!

Drobiž. Minulo nedeljo je bil otvorjen v Šmihelu nad Pliberkom novo dograjeni otroški vrtec. Pokrajinski vodja NSV Hauser je v svojem govoru med drugim omenil, da je njegova organizacija lani izdala nad milijon mark za otroške vrtce. V doglednem času bodo dograjeni domovi v Sinči vesi, Dobrli vesi in Žitari vesi. Pokrajinski vodja-namestnik Kutschera je v svojem govoru omenjal skrb za nemškega otroka in nemško mater. — 40 boksarjev se bo to nedeljo v Celovcu borilo za prvenstvo. — Dež. glavar je odredil, naj se z ozirom na sedanje prilike opustijo nekatere avtobusne prometne zveze. — Kmetica Olga Fugger iz Krške doline je darovala drž. lovskemu vodji Hermann-u Göringu mladega jelena, ki ga je po zlobi nekega divjega lovca osirotelega sama vzredila. Generalfeldmaršal je dar sprejel ter darovalko povabil v Berlin. — Dež. propagandni vodja Drumbl je minuli torek razdelil štirim koroškim pisateljem slovstvene nagrade.

Naša prosveta

Društveni vodja.

Ustroj društvenega življenja in delovanja je nov. Društveni vodje so njegova največja značilnost. Občni zbori predlagajo bodoče vodje prosvetnega delovanja, vodje potrdi prosvetna centrala ter jim vroča poverilne listine, v katerih overavlja osrednji podpredsednik s svojim podpisom njihova imenovanja. V okusno izdelanih listinah je podčrtan stavek novih društvenih pravil, da je društveni vodja za svoje delo odgovoren Slovenski prosvetni zvezi in društvenemu občnemu zboru in da vrši svojo funkcijo do odpoklica po centrali.

Smemo poudariti, da nam društveni ustroj, ki sloni na tako imenovanem voditeljskem načelu, ni povsem nov. Že izza deset let smo ga pripravljali. Predobro smo občutili hibe poplitvene „demokracije" v društvenih organizacij. Volitev društvenih predsednikov in njihovo delovanje sta bili v preveliki meri zavisni od neštetih slučajnosti in zunanjih okoliščin. Zadostoval je en sam glas večine in še tako zmožni predsedniški kandidat se je moral spet umakniti. Malce nerazpoložen odbor je lahko jemal predsedniku njegovo najboljšo voljo in izoževal njegovo pravico. Prečesto je slonela prosveta tega ali drugega kraja na ramenih nepoznanega odbornika ali člana, predsednik pa se je lahko sončil ob delavnih sotrudnikih. Pripetili so se slučaji, da je hirala prosveta kljub razgibanim in delavoljnim mladim vrstam vsled bojazljivega ali nedelavnega predsednika. Često je jemali kratkotrajna doba predsednikove funkcije odgovornim možem in fantom veselje za velikopoteznejšo in smotrno prosveto.

Navedene sence v društvih smo dobro občutili. Centrale se je hkrati le prejasno zavedala, kolikšne važnosti je za kulturno delovanje narodne družine poedina osebnost, na znotraj uravnovešena, razumsko in srčno izobražena. Že izza deset let poznamo v naši prosveti voditeljske tečaje, ki naj smotrno vzgajajo mlade prosvetne voditelje, mladim krajevnim vodjem so namenjeni redni okrožni sestanki, še v ostalem se je osrednji odbor le prerad obračal na določene fante in može naših krajev in jih smatral za nosilce prosvetnih dolžnosti in pravic.

Voditeljsko načelo je po oblastni odredbi odslej sestaven del društvenih pravil. Na čelu slovenskega kulturnega društva stoji vodja, ki je za svoje delo odgovoren v Slovenski prosvetni zvezi organizirani slovenski narodni družini. Društveni odbor mu je v oporo in pomoč, sam pa je narodu odgovoren za društveni procvit. V prosti besedi se to pravi: vsaka prosvetna edinica ima odslej svojega vodjo, ki bo v njen prospeh zastavil vse svoje mlade sile. Vodja je predstavnik slovenske kulture in kulturnosti, slovenske delavnosti in discipline svojega kraja. Kulturno društvo bo odražalo toliko dejavne kulturne volje, kolikor je bo njegovem vodji. Najožja bo povezanost med vodjem in društvom: značajen vodja — značajno društvo, narodno zaveden vodja — narodno delavno društvo, požrtvovalen vodja — požrtvovalno članstvo.

Tako velja odslej pravilo: kakršen vodja, takšno društvo. Če bo vodja kremen, se bo iskrilo, če bo jeklo, bo pelo, če steklo, se bo razdrobilo.

Posebno v velikih dobah so poedine močne osebnosti, ki odločajo o bodočnosti množice. V usodepolnih, odločilnih letih zadnje slovenske zgodovine je en sam Janez Evangelist Krek postavil moža za dva milijona svojih rojakov in danes je Krekova doba največja v slovenski zgodovini. Vemo, da je tega slovenskega vodjo kovalo vztrajno, v jasnih načelih usidrano prosvetno in socialno delo in ga izkovalo v enega največjih slovenskih sinov. Bodi naš Krek prosvetnim vodjem živi vzor voditeljstva, da bo nova prosveta slovenske družine na Koroškem slonela na kamnitih, neporušljivih stebrih! ro.

Narod naj živi!

Radiška „Rast“ je zborovala.

V nedeljo, dne 21. m. m., se je zbrala društvena družina na Radišah na svoj občni zbor. Gostoljubna Kopajnikova hiša je dala na razpolago svojo sobo in dobrota hišnih prebivalcev je kot sonce ogrela vsakega, ki je prestopil prag zavednega doma. Obilna udeležba je bila znak, da se Radišani zavedajo potrebe društva in dejstva, da bomo ostali Slovenci le, če se bomo oprijeli prosvetnega dela v naših društvih. Po uvodni pesmi je otvoril občni zbor društveni vodja, naš znani Hanzej Tolmajer, ter pozdravil vse navzoče in še posebej zastopnike stranke ter njenih učlanjenih organizacij. Nato je povzel besedo podpredsednik S. P. Z. in v svojem govoru pojasnjeval potrebo naših društev posebno v današnjih dneh, ko je marsikateri že dvomil, ali se še sme imenovati Slovenca ali ne. Še vedno nam mora biti sveta zapoved, ki jo je Bog dal „med gromom in bliskom“: Spoštuj očeta in mater! Spoštuj pa tudi to, kar si od svojih staršev prejel — jezik in narodnost! Ni nas treba biti strah, kajti nihče ne bo utrpel radi svojega slovenstva kake škode, če bo tudi državi dal, kar je njenega. To je torej naše geslo: zvestoba narodu in državi! V tem smislu hočemo delati in gojiti tudi v današnjem času in v bodoče našo slovensko prosveto!

Za izvajanji zvezinega podpredsednika so sledila društvena poročila, nakar je občni zbor spet zaključila pesem, ki je še dolgo potem donela v gostoljubnem Kopajnikovem domu.

Ob Baškem jezeru. Menda v Ločah še nikoli ni bilo tako dobro obiskanega občnega zbora kakor letos. Skoro premajhna je bila soba znane Pušnikove gostilne za številne stare in mlade člane loškega društva. Po Gregorčičevi pesmi in po poročilih je spregovoril zastopnik S. P. Z. Če hočemo živeti res močno in pristno slovensko življenje, moramo skopati globok temelj v našo grudo in v našo, morda nevidno, a vendar še vedno slovensko notranjost, kajti vsak narod uspeva le, če črpa iz svojih lastnih sil in iz svoje lastne zemlje! Po volitvah in imenovanju novega društvenega vodje in novega odbora je ostala društvena družina še dolgo zbrana, in ob veseli pesmi za par ur pozabila na vsakdanje skrbi in težave.

Naše gospodarstvo

Umetna gnojila.

2. Fosfatna gnojila.

Skoro vse naše zemlje potrebujejo mnogo fosforne kisline, ker jih precej močno gnojimo s hlevskim gnojem, ki ima te hranilne snovi premalo. Razentega jih intenzivno obdelujemo tako, da nam morajo skoro vsako leto dati po dva pridelka, ki izčrpava ves fosfor. On skrajšuje dobo rasti, pospešuje razvoj cvetja, plodu in semena, sili k zoritvi in zlasti zviša pridelek zrna, zato je zelo potreben žitu, ajdi in koruzi. Koristen je tudi deteljam in stročnicam, ki črpajo dušik iz zraka, le če imajo dovolj fosforne kisline in apna.

F o s f a t n a g n o j i l a trosimo lahko vsak čas, ne da bi bilo nevarnosti za rastline, vendar čimprej, tem bolje. Na njivah jih še pred setvijo zmešamo z zemljo. Lahko gnojimo tudi z večjimi količinami, ker zemlja močno pridržuje fosforno kislino. Izdelujejo jih iz železne rude in kosti. Pri nas so znani: superfosfat, Tomasova žlindra in kostna moka.

Superfosfati hitro učinkujejo, zato so zlasti primerni za žita in sploh za vse hitro rastoče rastline. Trosimo jih pred oranjem ali jih zavlačimo ter tako zmešamo z zemljo. Njih prednost pred ostalimi fosfatnimi gnojili je v tem, da se hitro raztapljajo in takoj učinkujejo. ospešujejo tudi zorenje, n. pr. pri ajdi.

Tomasova žlindra nastane pri predelovanju sirovega železa v jeklo, je težko topljiva, zato deluje počasneje, pa več let. Navadno se njen učinek razteza na tri leta. Tudi apno v žlindri mnogo pripomore, da je njeno delovanje na kislih tleh izredno učinkovito. Za osušene, kisle travnike je žlindra izvrstno gnojilo. V splošnem lahko trdimo, da nobeno fosfatno gnojilo ne zaleže na naših travnikih toliko, kakor Tomasova žlindra, zato je razumljivo, če se je pri nas njena uporaba tako razširila.

Kostna moka je najstarejše fosfatno gnojilo in le počasi učinkuje. Uspehi se pokažejo šele v drugem in tretjem letu.

(Konec sledi.)

Štedimo s semenskim žitom! Pri setvi smo z žitom radodarni. Preveč žita posejemo in premalo ga prečistimo. Če je seme dobro občiščeno in če sejemo ob pravem času, nam mora na hektar zadostovati 140 kg semena. Običajno ga porabijo kmetje do 170 kg in več. Slabše žito, ki pri čiščenju odpade, lahko porabimo za krmljenje.

Pridelujmo začimbne in zdravilne rastline sami! Dobro je, če je danes kdo tudi dober vrtnar. V mnogi sili si lahko odpomore. Naj je majoran ali timijan, česen ali paprika, kumna ali čebula, žavbej ali lavendel, kamelice ali arnika, vešča gospodinja najde za vsako rastlino pravo uporabo.

Odslej krmimo živino samo dvakrat na dan. Odraslemu govedu popolnoma zadošča, da ga krmimo dvakrat na dan. Vmesni čas potrebuje, da hrano v redu prežveči. Navadno pokladamo zjutraj in popoldne. Suha ali zelena klaja se naj daje v majhnih porcijah. Krmo, ki jo dajemo v preveliki množni naenkrat, živina prehlasta, izbira najboljšo, ostalo pa oslini in iztrese pod se.

Režemo suho krmo, predvsem slamo **le za konje.** Goveja krma naj se ne zreže nikdar tako, drobno, da bo jo živalim ne bilo treba dosti prežvečiti. Ravno predrobna rezanica bi bila kriva, da bi govedo krmo premalo prebavilo in izrabilo. Dolga krma se prežveči vedno bolje, ker je žival ne more prej požreti, dokler ni dovolj naslinjena in pregrizena.

Rezanje krme je običajno pri prsteninah, ni pa neobhodno potrebno; tudi cele gomolje živina lepo zgrize in to brez nevarnosti, ako ima potrebni mir. Raznih okusnih in redilnih sokov izgubi taka krma temveč, čim bolj se na drobno zreže. Najboljše še je, če jo zrežemo v obliki ne pretankih plošč.

Pomoč pri telitvi: Kravi, ki bo povrgla, je slamo mehko nastlati tako, da so tla zadaj nekaj višja kot spredaj. To pa zato, da ji ne izstopi „trud“ ali telečnik. Prevneta pomoč z vrvjo ni na mestu, priroda sama naj stori, kar je potrebno. Le če teliček vzlic napenjanju krave ne more naprej, je človeška pomoč potrebna. V težkem slučaju pa pozovemo pravočasno živinozdravnika.

Krompirja h kruhu! Kdor ima premalo krušnega žita, si bo pravočasno pomagal po našem nasvetu. Vzel bo krompirja, ga skuhal v kašo in dobro stlačil in pridal krušnemu kvasu do petinke njegove teže. Pečeni kruh je prav okusen, sočen in tečen.

Padlim konjem na gladkih tleh najlaže pomagamo na noge, če jim obujemo čevlje iz klobučine. Ti služijo v sili tudi kot nadomestilo za podkev, ne da bi trpel rog, česar sicer ni mogoče

Zmrzle ude (prste, roke, noge) pomočimo najprej v mrzlo vodo ali jih drgnemo s snegom. Nato jih skrbno posušimo ter jih zavijemo v volneno ali prteno krpo, katere pa ne smemo prej segrevati. Bolni ud potem obdrgnemo z flanelom in nato z žganjem.

V februarju gnojimo travnike s pepelom. Druga gnojila vsebuje preveč dušika, po katerem bi se razbohotil plevel. Mahovite dele dobro pobranamo, kamenje in grmovje odstranimo, krtine zravnamo. V pozni zimi ali zgodnji vigredi oskrbljen travnik da obilno krmo.

Od sveč ne kaplja, ako jih položimo pred uporabo za nekaj ur v slano vodo. Zadošča žlica soli na liter vode. Sveče se hitro osušijo in gorijo, ne da bi kapljalo od njih.

Cene kmetijskih pridelkov, veljavne v februarju za producente: P š e n i c a (100 kg, oddajna postaja) 25.80, rž 20.10, oves 17.70 RM. — Cene za m o k o ostanejo nespremenjene. — O t r o b i pšenične 10.30, ržene 10.30, polne pšenične 10.80 RM. — Koruzna moka 15.—, koruzna krmska moka 11.50, koruzne otrobe 9.— RM. — S l a m a: ržena 3.30, pšenična 3.10, ovsena 3.—, ječmenova 3.— RM. — S e n o: travniško 5.40, poljsko 7.20, lucerna 8.—, deteljno seno 7.60 RM. — K r o m p i r beli, rumeni in modri 5.40, rumeni 6.—, Juliperle 8.—, Kipfler 10.— RM. — Prodajne cene za krompir iz kleti neposredno konzumentom: po 50 kg 3.05 (3.50), po 10 kg 4.35 (4.80), po 5 kg —.36 (—.40), po 1 kg —.08 (—.08) RM. (V oklepaju navedene cene so veljavne za Celovec, Vetrinj, Beljak, Poreče, Slovenji Plajberk, Železno Kaplo in nekatere druge kraje.)

Zanimivosti iz vsega sveta.

Zgodovina brade. Da, tudi o bradah je mogoče pisati zgodovino. Pri starih Grkih in Rimljanih na pr. je bila brada zelo v časteh in znak dostojanstva, moči in učenosti. Grške in rimske bogove si je mogoče predstavljati le bradate. Temistokel in Periklej sta nosila lepo naviti bradi. Šele macedonski kralji so nastopali obriti. V Rimu so se celo kasneje začeli briti. Scipij Afričan je bil prvi rimski plemič, ki se je sleherni dan bril. Njega so kmalu posnemali tudi drugi. Cezar in Avgust sta bila brez brade. Prekucijo je napravil v tej modi cesar Hadrijan, ki si je pustil rasti mogočno brado, a le zato, da bi zakril lepo število bradavic na svojem obrazu. Dvorjani so se seveda takoj vrgli po najvišjem vzgledu. Stari Germani so bili sami bradači. Da so bili taki tudi Langobardi, pove že njihovo ime (langer Bart = dolga brada). Tudi papeži so nosili brado. Šele Leon III., ki je kronal Karla Velikega, se je bril, kar je postalo nato med duhovščino običajno. Vendar je znano, da sta kasnejša papeža Pavel II. in Julij II. nosila brado. In tako dalje. Tudi dandanes srečavamo bradače. Če bi vprašali, zakaj se ne brijejo, bi redko slišali, da hočejo s tem postati lepši. Navadno je vzrok zgled kakega predpostavljenega ali pa težnja, da z njo zakrijejo kak nedostatek na obrazu. Mnogi tudi nosijo brado, da dajo svoji postavi tisti poudarek, ki ga Stvarnik sicer njih postavi ni dal.

Psa sta mu rešila življenje. Blizu Geneve je pred dnevi brez sledu izginil neki deček. Noč in dan so kmetje iskali po okolici, zaman. Otrokova mati je tavala s sorodniki okrog, toda dečka ni bilo nikjer. Naslednjega dne je prišel v vas neki kmet. Čudno se mu je zdelo, ko je blizu kostanjevega gozda zaslišal močno pasje lajanje. Stopil je tja. Prihitel je pes, ga zgrabil za hlačnico in vlekel v gozd. Pod debelim deblom je našel drugega psa, ki je s trupom ležal ob pogrešanem dečku, kakor da bi ga hotel greti. Prejkone sta psa sledila dečku v gozd, kjer je zašel. Tam sta ga varovala in grela, dokler ni eden izmed psov privedel rešitelja.

V pogledu števila divjih koz je Slovaška med prvimi državami v Evropi. V pečinah visokih Tater ima zavetje 1000 do 1200 divjih koz. Že prejšnja vlada ČSR je prepovedala streljanje te plemenite živali. Prepoved je trajala 10 let in koze so se medtem zelo razmnožile. Nekaj časa je bil lov kontingentiran na 10, odnosno 5% stanja živali, zdaj je pa slovaška vlada streljanje koz sploh prepovedala.

V italijanskih listih najdemo že dalje časa oglas, kako išče neki Antonio Pensico svojo Karino, naj se vrne na dom. Antonio je bil v svetovni vojni podčastnik in je izgubil vid. Na nekem izprehodu ga je srečala usmiljena ženska in mu pomagala preko ceste. Bila je Karina, vnela se je ljubezen in kmalu sta bila poročena. Leta so minevala. Antonio je nekega dne sklenil, da se bo podal k rimskemu specialistu za oči. Karina mu je to na vso moč odsvetovala. Šla je tudi sama k profesorju in ga prosila, naj moža ne operira. „Nikar ne storite tega. Ubili boste mojo zakonsko srečo. Nisem lepa in mož me bo zapustil, čim bo izpregledal,“ je tožila zdravniku. Profesor je pomiril jokajočo ženo, smatral je za svojo dolžnost, da pomaga Antoniu k vidu. Operacija je uspela. Antonio je spregledal, toda še isti dan je izgubil ženo. Pustila je pismo, v katerem trdi, da je lahko živela ob moževi strani samo, dokler je bil slep. Potem je izginila brez sledu. Sedaj išče Antonio zaman svojo ženo po oglasih.

Beseda o knjigi. Največja knjiga sveta je anatomični atlas, ki so ga nedavno hranili v državni obrtni šoli na Dunaju. Knjiga je visoka 1.90 m, široka pa 90 cm. Tiskali so jo sedem let. Najmanjša knjiga na zemlji meri 10.6 mm. Tiskali so jo v Padovi, ima 208 strani, med drugim še neobjavljeno pismo učenjaka Galileja iz leta 1615. Najstarejša knjiga med vsemi družicami je „Prisse Papyrus“ v pariški narodni knjižnici. Našli so jo pri Tebah v Egiptu in je stara nad 5000 let. Najbolj obsežna knjiga sveta je kitajski besednjak „Tu-šu-ši šeng“, ki ima 5020 zvezkov vsak po 170 strani. Tiskali so jo na cesarjevo povelje v začetku 17. stoletja. Najbolj razširjena knjiga na svetu je sveto pismo, ki je šlo v 500 miljonih izvodov med narode in bilo prevedeno v 630 jezikov in narečij. Najtežja knjiga je „Zgodovina Itake“, ki jo je ob začetku našega stoletja izdal neki avstrijski nadvojvoda pod naslovom „Parga“ in tehta 48 kil. Najdražja knjiga sveta je Gutenbergovo sveto pismo. Zanjo je dr. Volbehr pred nekaj leti plačal 1,300.000 mark. Najstarejši roman na svetu je neko orientalsko delo iz leta 1004 pr. Kr. Knjižničar nekega muzeja v Londonu ga prevaja, roman bo imel 12 debelih zvezkov. Najstarejši knjigožer naj bi bil neki Tinius, ki je okrog leta 1800 pri Weissenfelsu umoril in oropal več ljudi samo zato, da bi z ugrabljenim denarjem kupil knjige. Najvišjo stavbo za knjižnico ima doslej mesto Rochester v državi New York. Zgradila jo je ondotna univerza.

Čudno letalo, ker ne nese jajc. V bližini indijanske vasi se je moralo na večer spustiti neko letalo. Pri letalu je pustila posadka enega stražnika, ostali so odšli v vas. Tu so jih Indijanci svečano sprejeli in obilno pogostili. Zjutraj se je stražar prestrašil, ko je opazil, da se cele skupine Indijancev bližajo letalu. Vsi so bili oboroženi. Ko so prišli blizu, so začeli okrog letala plesati. Neki čarovnik se je vzpel na rep in jel govoriti čudne reči. Kmalu so prišli iz vasi tudi ostali člani posadke. „Ptič“ je Indijance zelo razočaral, ko so spoznali, da ne bodo dobili nobenega jajca od njega. Njih poglavar se je že veselil, da bo v posesti jajca od tako velike ptice, iz katerega se lahko izvali ptica, kakršne nima noben indijanski poglavar daleč naokoli. Indijanci kar niso mogli verjeti, da to letalo ni ptič.

Par za smeh

Dobrosrčnost. Sodnik: „Ali ste ga morali res takoj udariti? Nekaj krepkih besed bi tudi zadostovalo.“ — Obtoženec: „Ne, razžaliti pa ga nisem maral“.

Past. Žena možu: „Ti tega pač ne moreš trditi, da sem letela za teboj in sem te ujela.“ — Mož: „Tega ne. Toda saj mišja past tudi ne leti za miško pa jo vendarle ujame.“

Mama privede prvič svojega dečka v šolo: „Prosim, gospod učitelj, naš Pepček je hudo občutljiv. Ako ne bo priden, nasekajte njegovega soseda, in Pepček se bo ustrašil in poboljšal.“

„Gospod profesor kaj pa stojite na cesti in premišljujete?“

„Ah, pravkar mi je padel cvetlični lonec na glavo, pa se ne morem spomniti latinskega imena te rastline!“

Urednik: Dkfm. Vinko Z w i t t e r, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Upravnik:** Joško S u p p a n z, Klagenfurt, Klausnerring 26. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. —